

Felvidéki Híradó.

KÖZMŰVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, IPAR-, KERESKEDELMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:		Felolvasó szerkesztő:	Főmunkatárs:	Magánhirdetések legutányosabban, árszabály szerint.
Egész évre	4 frt	Fehér János.	Révész Lajos.	Hivatalos hirdetések díja: 100 szög 2 frt, ezentúl minden megkezdett százzal 50 krral több.
Fél évre	2 „	Kiadóhivatal: a turóc-szt.-mártoni „Magyar Nyomda”.		Lapunk számára hirdetések elfogad a „Rendőrnagyok és a Magyar Törvényszék” hirdetői irodájában, Úrbanosok utca 1. szám.
Negyed évre	1 „	A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatalra címezve Turóc-Szt.-Mártonba küldendők.		

A magyar művészet hódításai a nemzetiségi kérdésben.

A nemzetiségi kérdés megoldásának minden lehetséges eszközéről beszélnék és írják. De csak egy megoldás létezik: az egységes magyar állam ezeréves, hazafias eszméjének korlátlan uralma. Ezt az uralmat meg kell szilárdítani nemcsak a törvényekben, hanem a szokásokban és az összes nemzetiségek népkedélyében is.

A magyar művészet, különösen a magyar zene és a magyar színház, mint egyáltalán a magyar művészet közössége, már hosszú évek óta nagy erkölcsi hódításokat tett úgy benn az országban, mint a külföldön. Ez egy igazi szellemi nagyhatalom, amely a művészetnek népszerűvel, lélekemelő és a színpad győzelméi által kiengesztelő befolyását gyakorolja mindenkor.

A legnagyobb nemzetek népéletében is közreműködött a nemzetiségi kérdés megoldásában a művészetnek ez a szellemi nagyhatalma. Magyarországon is még mindig jobban érvényre kell juttatni a legmagasabb nemzeti és állami érdekek hazafias szolgálatában a művészet nemestő hatalmát. Francia- és Németországban a művészek és a költők nagy szellemi hadserege a népiek erkölcsi meghódításával és nemestől készített elő és szervezte az egységes nemzeti állam hazafias eszméjének diadalát.

A magyar művészet kezdetől fogva feláldozta magát ezért az eszményi célért s még ahhoz is hozzájárult, hogy az alkotmány viszályai után a hazai művészet számára saját tüzét lehetett szerezni, s most már nincs arra szoruló, hogy vagy a számkivetés keserű kenyeréből éljen egy exotikus furcsaság maskararuhájában, vagy, a mi gyakran még rosszabb, a saját hazájában saját otthon nélkül szüntelen vándorló cigányéletet éljen. Emlékeztetni kell erre, mert az emlékeztetésben sürgősen megszívlelendő tanulságok vannak a közönség számára is; tanulságok, melyek

ket különösen újabb időben elhanyagoltak s nem méltattak tiszteletre.

A hazafias érzék nevelése, a nemzet szellemi gazdagságának, a megbecsülhetetlen eszményi javaknak megszerzése és szaporítása érdekében, mint a világ minden államában, Magyarországon is három halhatatlan, folyton újra megújuló erejű hatalmi tényező működik: iskola, egyház és művészet. A mit az iskola és az egyház a magyar állam újra születéséért és a hazaszeretet neveléséért tett, arra nézve az elbeszélő tisztelet átengedjük az utolsó 29 esztendő történetének.

A magyar művészet ép úgy, mint az iskola és az egyház hazafias, igazán vallásos szolgálói, már a legsötétebb és legszomorúbb múltban küzdött és dolgozott a nemzet eszményi becsúgyáért és hazafias céljairáért. A kötelességre való megfelelésnek lenne tehát, ha el nem ismernék a magyar művészet mai vívmányait, hazafias érdemeit, valamint nem nélkülözhető feladatát a különféle nemzetiségeknek egy egységes, magyar állampolgárságban leendő egybeolvadásánál. Ennek igazságát nem szabad elhallgatni, habár nem kellemes is azoknak, a kik e tekintetben nem teljesíteték kötelességüket.

A mostani nemzedék egy része a legnagyobb mértékben haláttal, mert a magyar művészet lagadhatatlan vívmányait már egészen maguktól értendőnek tartja. Ennek aztán az a következménye, hogy pl. a magyar vidéki közönség egy része, mely a fővárost látogatja, a magyar műintézeteket elhanyagolja s ezzel nemcsak a vidéki közönség látogatására is utalt színházaknak okoz kárt, hanem közvetve a vidéki városok művészeti életének is. Ennek pedig fő oka az, hogy a művészeti prostitúció és magyar ellenes, hazátlan színházi szélhámosok számos törzsszülőltelnek pestiszes elterjedésében keresendő, melyeknek udvariasságból vagy gondatlanságból az »Orpheum« hazug elnevezést adják. Szinte megsértése az a művészet eszméjének és nevének, ha az unalmas bűn eme tenyésző

helyeinek látogatására, melyekben a magyar művészetből oly keveset lehet találni, alkalmos művelőzetről szóló, tolokodó reklámjával akarják a fővárosi, de különösen a vidéki magyar közönséget csábítani.

A szellemtelen illelenség és a hazátlan, internacionális humbug eme tingli-tangli helyiségekben a családi élet és a női becsület szentességéről megeresztett legbálgább gúnyolódás, legostobább viccelődés által veszedelmek kárt okoznak — közvetlen is, közvetve is, — a tisztességes magyar érzésnek, a népkedély művészeti eszményei ápolásának. Egyetlen kultúrneteknek sem lehet tulajdonítani ezeknek a tingli-tangliméreglebujoknak a romlott jargonját. A legbutább és legszemtelenebb tréfák undok kozmás borával, a magyar és más kultúrnyelvek szépségének kigúnyolásával űznek ott cserberét és egy erőszakjal elrontott dialektus rüt karrikatúrját tukmálják fel a magyar közönségre.

Megsértése az a hazafias, magyaros türellemnek, amely a Szent István jogára alatt élő összes nemzetiségeket egy egységes, oszthatatlan magyar honpolgársággá akarja egyesíteni. Angliában és Németországban már ugyanígy haladt ezeknek az úgynevezett orfeumoknak a megismerése, hogy azokat a semlitévők, ostobák és sikkasztók törzshelyeinek nevezzék.

A közvélemény hatalmának kellene érvényesülni egy védelmi akció céljából a magyar műintézetek javára és a társadalmi erkölcsök és művészeti íjét ezen üzletszerű meghamisításának elhárítása végett, és pedig nemcsak a fővárosban, hanem a vidéki városokban is. Akkor a fővárosi, és minden bizonyon a magyar hazafias kérdésekben hamisítatlan élnökséggel érkező vidéki közönségének is a jobb és értelmes elemei elvből való távolmaradásuk által rendszeresen boycottirozni fogják ezeket az úgynevezett »orfeum«-okat.

A „FELVIDÉKI HIRADÓ” TÁRCÁJA.

Gyilkos-e hát . . . ?

— Történeti elbeszélés. —

Írta: Bánfi János.

— A »Felvidéki Híradó« eredeti tárcája. —

A közbüvölő halálbüntetést kérve a vádlottra, befelje beszédét s könnyed meghajtással a bíróság felé leült.

A kire pedig a büntető hatalomnak ezt a legborzasztóbb eszközt alkalmaztatni kérte: a hitvesgyilkos ott ült mozdulatlanul mint valami bálvány a keskeny padon, kisére földre konyult fejével, szörös nagy kezét térdére fektette. Csak mikor a közbüvölő hangja elhallgatott, tett valami reflexszerű mozdulatot, s félénken fordította apró, kék szeméit a törvényték elnökére, mintha kérdeznék akarná, vajjon ő is osztja-e ennek a rettenetes embernek a véleményét, a ki őt az akasztófanak szánta?

Ekkor felállt a védő, s a vádlott szeméit egy pillanatra reá tévedtek, de csakis egy rövidke pillanatra. Azután újra visszaesett előbbi mozdulatlanágába a vádlott orias.

Arra kérte a védő a törvénytékét, engedné meg, hogy — a törvényes szokástól eltérően — előbb maga a vádlott vedhesse magát, ő majd csak aztán teszi meg védői kötelességét. Alapos oka van e kérelmére.

»Hallja-e, kereszties Mózes,« — így szól most az

elnök a vádlotthoz, — »ha valami mondani valója van a kir. ügyész úr beszédére, ám álljon föl és szóljon!»

Ismét az a reflexszerű mozdulat, és ismét a szemeknek az a sajátos kérdés pillantása. De azután felállt Kereszties Mózes, s egyet rántva hatalmas testén, lágy hangon csak ennyit mondott: »Nincsen semmi mondani valóm, kérem alázatossággal. Mindent elmondtam már!« — S ezzel leült.

És akik ott a törvénytékeli teremben együtt voltak: bírák, ügyvédek, tanúk, hallgatóság, — mindmind csak azon a problémán törték a fejüket, hogy hogyan talalkozhatott össze az a nagy hang azzal az őskori alakokkal; s hogyan tekinthet körül most oly gyermeki ártatlansággal az az apró szempár, amelyben csak nemrég gyilkos szenvedélynek vad tüze lángolt?

»Ennélfelggva védő uron a sor,« — mondá az elnök, miattal tündemesebben elhelyezkedett karoszekében. Nyilván tudta, hogy a védő alaposan megszkotta tenni kötelességét.

»Védecem,« — így kezdé az utóbbi beszédét, — »törödelmesen bevallotta, hogy nejt megtojította és így gyilkosságba esett. A közbüvölő ur e beismerés alapján halálbüntetést kér a gyilkos fejére, s ezt törvényeink alapján tennie joga és kötelessége. Én azonban védői és emberi kötelességemnek tartom annak a bizonyítását megkísérteni, hogy védecem, noha nejt tényleg megtojította is, mégsem gyilkos.«

Halk moraj hangzott fel a hallgatóság tömegé-

ből; az ügyész ajkai körül pedig gúnyos mosoly játszadozott egy pillanattal. Valami új ügyvédi fogásra gondolhatott.

Nem is beszéd, hanem megkapó történet volt, amit most a védő elmondott.

A zalatnai meneküléssel a fenevadnál is kegyetlenebb bantak 1848 október 24-ének reggelén a hit-szegő oláhok a fenesei hídnál. Pataként folyt a magyar vére a kerékvágásban, s az asszonyokat és leányokat hajnaluk fogva harcoltak fére a bokrok közé, a hol előbb buja vágukat elégették ki rajtuk a minden emberi érzésükből kivetkezett lazadók, azután pedig megcsontították és agyonverték szerencsétlen áldozataikat.

Déltájban már csak éhes hullók károgatnak a pusztá tarló fölött, amelyn férfiak, nők, gyermekek összemarcangolt, véres hullái heverték meztelenül; — maguk a gyilkosok már Zalatanai voltak és — raboltak.

Ekkor Gyulafehérvár felől egy nehézkes talyiga dőögött át a fenesei hídon. Sovány, görbe hátú gebe húzta a sáros kerékű járművet; a gyepőlászárkanyék lógatnak le a rüdig, a kocsis pedig alacsony zsuppülésen szunyókált.

A dobogástól félrezent az kocsis és nagyot rántott a gyepeln, mikor az iszonyú hullamező előtte kitárult.

A ló megállt s faradtan konytotta le a bús fejt.

Termés és gabona árak.

A minapi aránytalan és a mindinkább csökkenő gabonakészletek már most aktualissá teszik azt a kérdést, hogy milyen természere van kilátás a jövő esztendőben, mert ezen kérdés tisztázása által nemcsak az ezidőszerinti gabonaárak, de a jövő campagne áralakulása is, függővé van téve. Különbön pedig elképzelhetjük azt is, hogy a helyzet tisztá képenek feltáráásával megcáfollhassuk ama alapaitalan híreket, melyeket a spekulációnak egyrésze az árak megtörésére az utóbbi időben felhasznál. A földeket meglehetősen hőség borítja és így épenséggel nem nélkülözi a tél takarót. A vetések azonban, mielőtt e védő takarójukat megkapták, nem a legjobb reményekre jogosították gazdáinkat, és a dróttérgek, eregek, szárazság és egyéb ilyen kárt okozó elődsiek némely helyen csaknem tönkretették az ősziakat. Most, hogy a leeseet hők elföld mindent, a panaszok is elnémultak. Annyi azonban bizonyos, hogy a tél folyamán úgy a búzának, mint a rozsának jól kell fejlődnie, hogy azok a hiányok és veszteségek csak felelő részben is pótolva legyenek, amelyek szeptember, október és november havában előállottak. Ha ez be nem következik, akkor a jövő év termés-kilátása a gazdakat követi csak szomorítani fogja.

Külföldön hasonlóak az állapotok. A kikelt vetések most nem nyujtanak nagy reményeket, még kevésbé a kecsén vetett magvak, amelyek nagy részben még nem is csíráztak. Ausztria, Németország, Szerbia, Románia, Franciaország és Olaszországban, a férgek puzitátsái kiszámíthatatlanok, és sok helyen csak a tavaszival isnek képesek pótolni az ősziakat, Amerikában a gazdasági állapotokkal szintén nincsenek megelégedve és a fermerek nagyon élelken panaszokdnak a vetések ki nem elegendő fejlődése miatt.

Az kellene hmnünk, hogy a rossz termés és a magas gabonaárak folytan a bevett terület oly nagy az idén, hogy a kalászosok gyenge hozama esetén is megüti a jövő év termés az idén kapott mennyiségét; de az nem így van, mert a bevett terület nem növekedett, sőt végeredményben kisebb a tavalyinál, pedig mindentűt siettek az ősziak elvetésével. Eiente a száraz idő elő is mozdította a földmunkálatokat, utóbb azonban a fagyok és délen a tulsgások esőzések a vetést feltartották, és így, noha meg volt a jó szándék, még annyit sem vethettek, mint az 1896 év őszén.

A gabonauizlet fejlődésére másodsorban a korán termelő államok termésredménye és a világ készletei és szükségletének miként felmerülése szintén döntő hatással lehet, s így megemlítendőnek, sőt fontosnak tartjuk utoljag ismertetni, hogy milyen volt az idei világ termés és mennyi szükséglet áll ezzel szemben fenn. Tájékoztul szolgáljon az alanti táblázat:

A buzatermelés és szükséglet aítagai:			
Termett	1896-ban	1897-ben	Egy évi
	millió	métermáza	szükséglet.
Franciaországban . . .	88 5	71 4	96—
Ausztriában	9 4	8 2	22—
Olaszországban	33 7	27 8	27 5
Németországban	29 5	32 3	43—
Magyarországban	38—	24—	34—
Romániában	18—	10—	7 6
Egyesült Államok	118 5	144 9	98 5
	335 6	319 6	329 6

Oroszország terméséről még eddig nem érkezett megbízható terméskimutatás, tavaly mintegy 100 millió mm. buzája termett, melyely szemben egy év szükséglete 75 millió métermáza. Az idén legalább is 25 — 35%-al kevesebbet arattak.

Táblázatunk szerint a fő államokban 16 millió métermáza buzával termelt kevesebb, mint tavaly és az évi szükséglethez képest 10 1 millió métermáza a hiány. A deficit alig lehet pótolni, mivel a készletek mult évről teljesen abszorválva lettek és ha a bevételre és a kivételre termelő összes államok termését és szükségletét egybevetjük, azt kell látnunk, hogy a minusz a remélnél is nagyobb. Európa készletei tavaszig csak majd valahogy kitarthatnak, de honnan lesz fedezve a szükséglet az új gabona learatásáig? Biz ez nagyon is fogas kérdés és így a nézetek is eltérők.

Némelyek már úgy vélik, hogy már kora tavasszal elárastatnak a piacok tengerentuli gabonával és majd ez parafizálja a hiányokat, mások azonban, (kik helyesebben itélik meg a helyzetet) nem koncedálják ezen feltételeket és mindenkéltűt arra kívánásnak, hogy lesz-e a télen arató államoknak annyi feleslegük, hogy az áruhiányban szenvedő piacokat mind elláthassák és megérkezhetik-e az kellő időben. Zsinórmértékű ez esztendőre nem szolgálhat az, hogy más években már márciusban is érkezett tengerentuli buza, mert a mult évi rossz termés folytán például mindjárt Argentínia sem küldhet legjobb esetben április hónapnál előbb buzát. Az ottani s saját szükségletűkről kell gondoskodniok és csak azután kerül a sor a kivételre. A la-platai buzára sem igen számíthatunk, mert mint hírlík, ez idén Antwerpennek iránytják, ott akad a legjobban fizető vásárló. A mi Ausztráliát illeti, onnan július közepe előtt, ha lesz exportálni való, nem érkezhetik buza. Új indiai buza pedig csak a nyár elejére várható. Nagyobb quantumokban meg valószínűleg csak július, augusztus és szeptember hónapok folyamán kerülnek az európai piacra, addig csak északamerikai buza jászthat szerepet.

A tengerentuli államok buza-exportja, ha ugyan ilyesmíróli lehet ma szólni, csak igen szűk korlátok közt mozoghat, mert nemcsak, hogy a bevett terület kisebb, mint tavaly, hanem az elemi csapások is nagyon redukáltak a kalászosok hozamát. De tegyük fel, hogy Argentínia és Ausztrália 6—8 millió métermáza buzát exportálhat 1898-ban, úgy ez nem változtat a dolog lényegén, mert az argentiniai és az ausztráliai buzafélék az árakra irányító hatást nem gyakorolhatnak. Egész másképp alakulnának kétségen kívül az árak, ha példának okáért Argentínia és Ausztrália, a mint az már évek előtt volt, 25—30 millió métermáza buzával foglalhatna helyet a nemzetközi gabona piacokon. Erre azonban még halvány kilátás sincs, mert az aratási hírek mind azt bizonyítják, hogy a termés nagyon gyengén sikerült.

Összegezve az itt elmondottakat, ismétéljük, hogy ha realis alapon fejlődik az üzlet, nem lehet olyan változás, a minőt egyes kereskedelmi körökben hangoztatni szeretnek és mert az ősi gabonavetések területe a mérsékelt évő alatt is csökkent ez évbén és néhol, mint már említettük, ezekben nagy kár esett, úgy már most csaknem bizonyosra vehető, hogy a gabonaárak kisebb árhullámzásoktól eltekintve, hamarabb megmaradnak mai nivójukon, semmint tovább csökkenjenek. *Ujhelyi Mánd.*

HIRINK.

— **Körházi bal.** *Justh* Kálmán főispán ur ömél-lősága védnöksége alatt évente rendeztetni szokott körházi bal az idén február hó 1-én lesz. A bal sikere érdekében a rendezőész nagy tevékenységet fejt ki, más részből mint értesűtünk a közönség is nagyban készülődik a részt vételre. E két lényezőnek egy közös célra való törekvése minden esetre szép erkölcsi és anyagi sikert helyez kilátásba. Az érdeklődő közönség tájékozására e helyen is jelezkűk, hogy jegyek előre kaphatók a vármegye házán Dugovits Titusz főszámvévő — rendező bizottsági pénztárossal, továbbá Moszkóci Ferencné könyvtárkezelésében; a mulatság estjén pedig a pórtársokkal.

— **Hódolat a királynak.** A turóc-szent-mártoni áll. polgári és felső kereskedelmi iskola, félséges apostoli királyunk 10 szobor-ajándéka alkalmból való hódoló ünnepejét, ma tartja az állami iskolák tornacsarnokában. Az ünnepele kezdete d. u. 1 1/2 órákor lesz. Hisszűk, hogy városunk és a közeli vidék közönsége ez úttal is szép számban vesz részt az ünnepele.

— **Közgyűlés.** A Turócmegeyi Jótékony Nőegylet folyó évi január hó 30-án délután 2 órákor, a megyeház nagyeremében tartja rendes közgyűlését.

— **A znióvaraljai »Magyar Olvasókör«** folyó hó 15-én tartotta rendes évi közgyűlését, melyen a tisztikar következőkép alakult meg. Elnök: Akantisz Reszós alenők; Somogyi Géza, pénztáros; Babusek Ede, jegyző; Parvy Endre, ügyész; Hilmer István. Választmányi tagok: Lehotzky István, Bedő Béla, Tílesch Károly, Balázs Endre. Póttagok: Klein Emil, Rottler József. A választást társas vacsora követte, melyen a zniói hölgyközönség néhány tagja is jelen volt. A jó hangulatú együtt létnek csak a késő éjjel szaktöltő véget.

— **A zszucsányi olvasó és társaskör** folyó hó 8-án és folytatódatosan 16-án tartotta évi közgyűlését. Az évi jelentés felolvasása után a tisztviselőkar következőképen alakult: elnök Schulz Lajos, alenők Gragger Kálmán, pénztáros Pietrich János, jegyző Klein Simon, házagny Wiener Jakab. Választmányi tagok lettek: Tomaschek János, Dr. Haaz Simon, Hodzsa János és Vladar Imre.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Bicsoszyky* Károlyt, a beszercebányai kir. kath. főgimnázium tanárát a zsolnai kir. kath. gimnázium igazgatójává nevezte ki.

— **Új megyei bizottsági tag** Turánban f. hó 17-én Dr. Beniczky Akos elnöklete alatt, megyei bizottsági taggá Dr. Haaz Simon szucsányi körvores választott meg.

— **Áthelyezés.** *Matunák* Mihály, körmöcbányai segéd-elkész, ismert történelembűvár s lapunk munkatársa, a korponai felső népiskola igazgatójává neveztetett ki. Tavozása alkalmból Körmöcbánya város intelligenciájá f. hó 13-án, tiszteletere, búcsúesélyt rendezett.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Farkas* Róza okl. tanítónőt a felső-turóczi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé nevezte ki.

— **Az orszagos vörös-kereszt egyesület** Szucsányi főlkja évi közgyűlését e hó 19-ikén tartotta, mely alkalmból a tisztultatás megtörténvén elnökűt: Vladar Imre, társelnők: Schulz Lajosné, jegyző: Dr. Haaz Simon és pénztáros: Rosenfeld Vilmosné. Új tagokul beléptek Vucskovics Lajosné, Lenecsó Ján os, Rosenfeld Vilmos, Hudák E és Turcsányi János. A közgyűlés a volt tisztviselőnek buzgó fáradaimá-kért köszönetét nyilvánította, Klein Simon volt pénztárosnak pedig a számadások megvizsgálása után a folmentvényt megadta. Érdekes, hogy ezen esekély számból álló egyesület a kitűzőt céra 200 forinttal rendelkezik.

»Ur isten, mi ez?« kialtott fel önkénytelenül az ember, leugorva talyigájáról s rémulten tekintett szűjel. Jó ideig úgy állt ott, mintha oda szegezték volna a híd padlatahoz, — képtelen volt megmozdulni onnan. Lassacskán azonban magához tért megint. Hiszen csak halottakat látott, halottakat csupán, azok pedig nem bántják az élő embert.

Lement hát a tarlóra megnézni a halottakat. Borzadva jött a halálnak e rettenetes tanyáján. Végre egy általujtó ért, a hol egy kis kórakoson rozoga fakereszt állott. amelyről a Krisztus-képet valaki letépte s vérell bemazolta, úgy fekűd most a kórakas mellett. És mellette egy fiatal asszonynek élékeltentűt, meztelen hullaja. A tetem keblén, egyik kezecskéjével, a véres eműbe kapaszkodva kis fiúcska szunnyadt, akinek valami édes almai lehettek, mert félig nyitott ajkai körül üde mosoly játszadozott.

Emberünk jó ideig nem tudott határozni. Felkötse-e a fiut, vagy ott hagyja? Ugy hallotta valahol, hogy alvó gyermeket felkölteni bűn, mert a gyermek a meenyországban van ilyenkor és angyalokkal játszik.

Nem költötte fel. Sajnáta felkölteni, mert hisz ez a gyermek egyedűl enyhítette e hely borzalmait. A halál fagyos lehetete egyedűl ezt a gyermeket nem dermszette meg, s jól esett nézni kipirult, hamvas arcát a sok eltorzult vonás után.

De arra sem tudta magát elhatározni emberűnk,

hogy ott hagyja a gyermeket. Hiszen ha felbreds egyedűl találja magát a sok halottal, a félelem öli meg. Ez bizonyos.

Még mindég töprenkedűt, mikor a sárga őszí nap egy fekete felhő mögű bujt, s hideg szellő eredt meg a fakó színű erdők felől. S az alvó gyermek arcára is mintha felhő borult volna. Izgett-mozgott s érthetetlen szavakat rebesgetűt. A szep álomképeket nyilván mások váltották fel.

Emberűnk most már fel akarta költeni a gyermeket. Ne szenvedjen még álmban is, mikor ébren tudj isten ni mindent szenvedűt. Aztán meg hátha visszatérnek a gyilkosok, s vele is, a gyermekkel is úgy végeznek, mint a hogy a többiekkel végeztek!

De a gyermek nem ébredűt föl. Nyilván csak nem rég aludt el. Az arca is kiderűt megint csakhamar.

Mit csináljon hát vele? A szellő egyre hidegebben fujdogált; a nap sem akart kibűjni többé a fekete felhő mögűl; emberűnk öbte kapta tehát az alvó gyermeket és a talyigára vitte. Ne lassung ez a gyermek holt embert, amikor felbreds, hanem úgy tűnjék föl neki minden, ami itt történt és aminek minden bizonynyal szemtanúja is volt, mint egy nehéz álom.

Azűtan pedig mindjárt ott a hidon visszafelé fordította a talyigája rudját, és a bűs feűjé befe egyedűl kocogott az úton Gyulafehérvárra felé.

A kis fiut nem kereste, nem kutatta senki, s így

az a becsületes megalálód, egy jómódu falusi korcsmáros maradt, a ki gondosan fölnevelte, s mivel szület nem ismerte, azoknak nevűt nem tudta, mint kereszt mellett találta gyermeket Keresztes Mózésnek keresztelte.

Ebből a Keresztes Mózésből azűtan idők multán szinten kosmosros lett s nevelő apa vagyónat örökölve feleségűl vette a falu pópájának árva, szép leányát.

Most már misem hiányzott a Keresztes Mózés boldogsághoz, s ez a boldogság szinte tulságos nagy volt, alig hogy elbirta. Amde tartós nem volt.

A házasság ötödik esztendejében egy sötét árny suhant be e nagy boldogság hajlékába, amely csak akkor bujt ki onnan megint, mikor a fiatal, szép asszonyt kivitték a — tetetőbe, férjét pedig, Keresztes Mózest, ide a tölmebe.

Azt a sötét árnyat pedig egy zalatnai öregasszony csempszte be a boldogság hajlékába, a ki elmondta a fiatal férjnek, hogy a felesége megcsajja és hogy a felesége apja gyilkolta meg az ő szűleit.

Keresztes Mózés mindeddig mint valami régi, nagyon régi, homályos álomra, úgy emlékezett csak vissza arra a borzasztó éjszakára, hiszen mindössze vagy 3—4 éves csepp fiu lehetett akkor s nevelőapja soha sem szűt neki erről a doigorról. Kikergette tehát azt az asszonyt, a ki bolondos pletykájával meg akarta fosztani földi üdvétől, boldogságától.

— Halálozás. Szatmáry György, kultusministeri tanácsos, f. hó 14 Budapestn meghalt 53 éves korában. A megboldogult nagy paedagogus és azok közül a nagy munkásságú emberek közül való volt, a kik haláluk folytán nagy irt hagyának maguk után. Ez jellemzi legjobban a kiváló egyéniségek és nagymunkásságú emberek — értéket s így a megboldogult értéket is. Nagy veszteség érte az ő halálával a magyar népoktatást, melynek vezetőként volt 1890 óta, nemcsak a ministeriumban, de kint azokban az egyszerű nád és szármafedeles népisiskolákban is. Béke halmvaira!

— F. M. K. E. ülése. A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület, a múlt héten Nyitrai ülést tartott. Lőrinczy György titkár által előterjesztett titkári jelentése alapján elhatározták, hogy Fraknoi Vilmost a könyvtárak főfelügyelőjévé és Lang Lajost titkos tanácsoszá történet kinevezetése alkalmával fölrailag üdvözlik, Szatmáry György emlékét jegyzőkönyvileg megörökítik, özevegének részvétiratot küldenek. Elvben elfogadták azt is, hogy az egyesület körmőbányái három házára nagy sorsjártékat rendez és a további intézkedések megtételére fölhatalmazta a vagyonkezelő bizottságot. Az állami segítség fölemelése érdekében nagy küldöttség megy a közoktatásügyi miniszterhez. Ezután megszavazták 150 forint segítséget az erdőközi iskolának és 100 forintot a felsőmári kisdövénynek. A számadások megvizsgálására kiküldték Lőrinczy Gyula, Tombor Kornél és Pereszlyéni Henrik választmányi tagokat.

— A kassa-oderbergi vasút igazgatósága. mint már említettük alkalmazottjainak gyermekei számára konvikust épített. A konvikust állítólag Iglon lesz. Az intézetet szánz tanuló számára rendezik be.

— Tót lapok bukása. A Karol Salva által szerkesztett „Dom a Skola” című tót tanügyi lapot államellenes üzemlé, főleg pedig a cseh-tót szövetség eszméjének propagálása miatt, az iskolákból kiiltották s így nem tudván magát — alig 100 előfizetőre támaszkodva — fontartani, — kimúlt XIII. évfolyamában, Az Obzor még nem adia be véglegesen a kulcsot, hanem beleolvadt az ugyancsak Karol Salva által szerkesztett Slovenské Listybe.

— Tárókák cím alatt egy kötetnyi elbeszélést és karcolatot ad ki Gelléri Miksa kedvelt régi hirlapíró és publicista. Gelléri legjobb munkáit halmozta össze a Tárókák-ban, melyre 1 forint előfizethetni a szerzőnél, Budapest, VI. Teréz körút 29. sz.

— Budapesti gabonatözsége. (Reich Jenő és társa heti jelentése) Az időjárás enyhe, a vetések nélkülözök a hótakarót. A külföldön szinte enyhe az idő, A külföldi piacok üzletmenete szűk keretben mozog, az irányzat csendes és az árak esőkentek. A mi piacunk forgalma is csekély, Buzában kínálat gyenge, az árak 15 krt. vesztettek. Ár 12—13 frt között változik. Rozs-ért 35—37 frt fizettek. Árpa (takarmány és hántolási célokra) jó keresletnek örvendett 620—650 frt érhető el. Zab változatlan; szin és tisztaság szerint 620—660 frt. Tengeri-ért 450—470 frt fizettek.

— Állami takarékpénztár. A magyar kormány terve vette, hogy a posta-takarékpénztár inézményét bizonyos önállóbb organizáció mellett Magyar Királyi Állami Takarékpénztár címmel ruhazza fel. Az új címmel egyidejűleg a posta-takarékpénztár — hullomás szerint — utatást fog kapni az állami pénzügyi feladatok némely teendőinek ellátása ügyében folytatandó tanulmányozásokra s ebben a tekintetben kivált a posta-takarékpénztár utján való adó-fizetés van terve véve, a mit már Ausztriában is megkíséráltak. Mai állapota szerint posta takarékpénz-

De azért résen volt, — az a hirhordó asszony pedig igazat beszélt.

És mikor ez aztán kétségtelemnél vált; mikor a szerencsétlen férj magát megfosztva látta földi üdvétől és boldogságától, akkor az az iszonyú éjszaka is eszébe jutott; és eszébe az a reverendás ember, akinek sötét szeméi éppoly vadul villogtak, mikor szegény anyját letepete . . . mint most ennek a tetten ért hitelen asszonynak . . . És e pillanatban elborult előtte a világ, csak az a sötét szempár villogott elő a mély homályból. . . az a gyilkos szempár abból a rémséges éjszakából . . .

S azóta sem derengtet többé világosság ez ember elhomályosult elméjében . . .

Gyilkosa-e hát, tek. törvénszék, Keresztes Mózes az ő feleségének? Én azt mondom, hogy nem. Ő csak egy fantom, az anyja gyilkosa ellen védekezett abban a boldogtalan pillanatban, — öntudatlanul, akaratlanul. . . Keresztes Mózes ezt a fantomot ölte meg a feleségében és meghosszulta az anyja meggyaláztatását és halálát. Megboszulta a saját lelki világa árán. Ez okból védenem kérem fölmentését kérem.

„Ugy történt-e, Keresztes Mózes? — kérde az elnök.

„Azt hiszem, úgy történt,“ felelé a vádlott, tompa merengéséből fölrézzenve, — s de a feleségem halva van, elmentetik, és — én fojtottam meg.“

Keresztes Mózes az elmebetegék házába vitték.

tárunk mindenestere erős alópja volna egy magyar állami jellegű pénzügyintézetnek, amit a következő számon is bizonyítanak: December 31-én a posta takarékpénztárnak 314 371 betéti könyvecskéje volt érvényben. A esekforgalom tagjainak száma pedig 5214 és az átírási (clearing) forgalom 3745 volt. Minde forgalmi ágakban a posta-takarékpénztár betétálladéka most 21 és felmúltió forint. A múlt év végei a posta-takarékpénztár értékpapír-átírási forgalma 5 millióra, jaradékkönyvecskéje üzlete pedig 2 millió forintra emelkedett.

— A jarasbiróságok újjevi ajándéka. A jarasbiróságok is megkapták az újjevi ajándékot: a legujabb — a szervezés óta harmadik — 100 §-ból áll — ügyviteli szabályokat, a mik f. évi május hó 1-én lépnek életbe. Ezen új ügyviteli szabályok legközelebből a bíróság személyzetét érintik, a kiknek tehát van ismét tanulni és gyakorolni valójuk. A közönséget alig érdeklí egyéb, mint hogy a jarasbiróságok irnokokat ezentúl kezelőnek keil cimezni is ha bajuk lesz azokkal nem kell a jarasbiróhoz menni szóbeli panaszszal, hanem előkérk a panaszkönyvet az irodában és abba beírják a panaszukat. E részben tehát ezentul úgy fognak menni a dolgok ott is, mint Pokróc Adámnéknál. Továbbá a felek kényelmére beadványi gyűjtő-szekrények lesznek a hivatalban, a hova bármikor, a nap bármely szakában be lehet dobni a beadványokat s azokat onnét naponként kétszer, ünneppanapon csak egyszer, ki fogják szedni. Hogy még kényelmesebb legyen kár, hogy az ut-szárkokon is nem állitanak fel ilyen gyűjtőszekrényeket. Még megjegyezzük, hogy az új ügyviteli szabályok fönttása: az íktató rendszer helyett élelbelelő lajstrom-rendszer. E rendszer szerint minden ügy csak egy lajstromszámot fog kapni s bármennyi későbbi beadvány jöjjön ez ügyre a későbbi beadványok is ugyanazon lajstromszámot kapják. Eddig minden beadvány új számot kapott.

— Mikor a szolgáló polifal. Szeged-en, Burján Johanna birtokos asszony nemrég szolgálatába fogadott egy Irgamba való tót leányt, Banics Rozát. A husz éves leány már néhány nap múlva szomorú kezdett lenni, Egyre panaszolta, hogy mint tót lány nem bírja megszokni a magyarokat. A következő napokban végre eltánt a házból s mindenki azt hitte, hogy hazaszületött Irgamba. Par napra fölment a ház kocsisa a szeripadiásra abrakért s nagy meglepésére látta, hogy Banics Róza a kötnyénél fogva felakasztotta magát. Egy héten át fűgött ott a holttest, a nékült, hogy valaki sejtette volna.

— Egy tudos varos. Lipesét, mely rossz kávéjáról és tömtelezken könyves boltjáról ismeretes, egy utazó következőképen írja le: Lipesécske 50.000 iró embeve van s ezek között van néhány lakos is. Az utak négy-szögletű novellákkal vannak kiköveztve. A fak szépirodalmi leveleket haljantak, a melyek télen nyáron egyformán zöldek. A tiperei könyvkereskedői bőrze hatalmas épület, melyben a makulatura isteneinek óriási szobra látható. Lipesében született meg a lekszikon, vagyis az a könyv, melyben mindent megtalál az ember, a mit nem keres.

— A milliomos kisasszonyok. Amerikában ezer módját találják ki a raffinált fényezésnek. A legujabb pénzpusztító hóhört és divat az, hogy virágokban fürdenek; a rózsá- és az ibolyafürdő a legkedveltebbek. Ezeket a virágfürdőket következőképen készítik: Egy csomó rózsá, ibolya vagy más illatos virág szirmait leszedik és mouselin zacskóba teszik, melyet nagy útsbe helyezve forró vízzel leöntenek. Az illatos fűzetet még tíz percig forralják, aztán kiveszik a zaoskót és az üstöt tartalmával hűlés végett félreállítják. Milyhelyest a víz Reaumur szerint mintegy 27 fokra hűlt le, ugyanaból az illatból jó parfümöt kevernek bele és az illatos vizet a fürdőkadba öntik, melynek mintegy fél litr kell meglelnie. A fürdőzőnek 15—20 percig teljesen nyugodtan kell fektünie az illatos fürdőben, mely a tenéit állítólag rózsás illévé teszi és a nyak-és karizmokat rendkívül erősíti.

— Az a schaffhausen-i harang, amelyről a nagy német költő a „Lied von der Glocke” című hatalmas versét írta mint a svajci lapok írják, utolsó napját éli. Az irodalomtörténeti érdekességű harangot 1486-ban öntötték Baselben s eleinte csak temetéseken szóllaltatták. Ma a következő évszázadban lepatant belőle egy darab és a múlt év elején veszedelmes ropedás támadt rajta. Pedig már kezdetben is nagyon vigyaztak reá. Telen mindig melegen tartották s nyáron is csak vasárnap szóllaltatták meg. Most mint írják, összevazsztják a székeségház többi harangjával s új harangokból öntenek belőlük. Az a remény tehát, hogy a Schiller harangja, a schaffhausen-i történeti muzeum látványossága fenmaradjon, ugylátszik, megihűsül.

— A szétörtött ördög. Mikor az ördögöt az égből letaszították, a földre esett és darabokra tört. Feje Spanyolországba esett, ez az oka, hogy a spanyolok olyan bütszék. Kezei Törökországba hulltak, azért olyan kapzsik a törökök. Szíve Olaszországba gurult, ez okozza, hogy az olaszok olyan szerelmesek. Gyomra Németországban jutott, ez fejtí meg a németek falánkságát. Labai Franciaországban maradtak, azóta szagladnak úgy a franciák az asszonyok után. Vallai pedig Magyarországba estek, ez teszi lehetővé, hogy a magyar ember annyi adóterhet képes elviselni.

— Azt monják, hogy minden asszonyi logikának végpontja a következő mondat: „Ma en csak ilyen vagyok. Mi ezt a leányokra is mernék alkalmazni.”

— Előkelő szülők figyelmébe. Somogyi Mór hírneves konservatoriumi igazgató intézetét magasabb kiművelési osztályokkal és internatussal (leányok

reszére) mely egyedül a maga nemében, bővítette ki. Így most ott zongorán, éneken és más e szakba való tárgyakon kívül drámai előadást, irodalomtörténetet, aeshetikát, festészetet, tornaszót és idegen nyelveket is tanítanak. Rendkívül szűk ezen elsőrangú intézet különösen a vidéki előlők részére, mert a növendékek onnan esetleg más iskolát is látogathatnak; az internatusban pedig a sokoldalú képzés mellett megbecsülhetetlen bennlakásban és gondos felügyeletben részesülnek. Bővebb felvilágosítást készséggel nyújt az igazgatóság. (Budapest, VII. Erzsébet körút 44) hol felvételek mindenkor eszközölhetők.

CSARNOK.

Könnyműség.

Vége volt a táncnak. A kastély urai lassan-lassan nyugalomra tértek. A vendégek oszladozóban voltak. Irma grófnő is lakosztályába vonulni készült felszölitotta társalkodóját s aztán néhány vendégtől búcsút. Mint rózsát a bokrétára úgy övezte körül a ragyogó szépséget a férfi világ; kivonulását a hódolát nyivánítás ujjab jeleivel tetették.

— Az ajtóban Bánócy Gyula állta el útját: — Grófnő, ezt vegye magához és olvassa el azonnal. — Ah maga az, szolt faradatan a grófnő s átvette a kis levélkét. — Isten vele Gyula! szolt a fiatal emberhez s jelentőségtelesen szorította meg a kezét.

Bánócy Gyula félre állt az ajtóból, mely szabad lett s a grófnő kivonulhatott birodalmából.

Halotermében gyorsan vetkőzött le a grófnő csinos pongyolába búj, leereszté firtet s ságyába vont. Társalkodójú szemrehányó tekintetétől azonban nem birt menekülni s végre is megkérdezte:

- Mi az Fanny?
- Tudja grófnő, hogy mit mondott ő mikor átnyujtotta azt a levélkét?
- Nos?
- Hogy azonnal olvassa el.
- De csak reggelig ráér?
- Ki tudja, szolt a társalkodónó ros sejtelenlől megkapatva.

— Ki tudja?! — kacagott a grófnő. Hát én! Kaptam én tőle mások is levelet. Tele áradozással, telé szerellemmel, keserű kifakadással, sokszor gyúnyal. Hogy is ne! Nem leereszkedésnek találja ő, az egyszerű tanár-író ember a szerelmemet, hanem természetes következménynek. No nyugodj meg Fanny, nincs a levelemben semmi olyas, mit rá nem érnék akkor olvasni, mikor felberek.

Fanny nem mert ellenkezni urnőjével s csak ennyit mondott:

- Bánócy ur ma oly különösen viselte magát,
- Mint mindig! kacagott a grófnő és a fal felé fordult.

Fanny pedig szobájába vonult és úgy nézte sötét ablakából az éj sötétségét.

Tomboló vihar, rémes dörgések, cikázó villámok jésztó fénye ébresztette fel a grófnőt. Rettenetes láza volt, izadtság gyöngyözött testén, és rémes álmái voltak. Bánócy veszélyben látta s ő megmenthette volna, de nem nyujtotta ki érte kezét.

— Fanny — kiáltott kétségbeesetten a szomszéd szobába társalkodójúhoz.

Épp akkor egy rémes villám cikázott: lecsapott egy közel fába. Utána csönd lett. Bánócy hangját vélte hallani a grófnő, mintha dalolna ott kinn a tomboló éjszakába.

A grófnő kiugrott az ágyából. Fanny rohant a szobába. Mindketőjük arca fel volt duhva. A grófnő jutott először szóhoz.

- Te le sem fektüdtél, Fanny?
- Nem, grófnő nem tudtam volna aludni; az éjjel történni kellett valami szerencsétlenségnek: olyan rossz előérzetem van.

— Én is attól félek; talán Bánócy.

— Igen, igen, mintha Bánócy alakját láttam volna a kertben, a fa mellett, melyre villám sújtott. De talán . . .

— Nos mit akarsz?

— Olvasn el a grófnő a levelet, monda félenken a társalkodónó, reszkető ajakkal.

— Igaz, a levelet! az ő levele! — s gyorsan tépte fel a grófnő. A levelemben jennyi állott:

Grófnő! Meguntam a folytonos bizonytalanságot; Jöjjön a multság lezajlása után éjjeli 3 órakor a nagy tölgyfához. Ha a jelzett időben nincs ott: megszünt élni Bánócy Gyula.

— Az istenért, kiálta a grófnő kétségbeesetten, talán még nem késő! mig a társalkodónőjéteanal esett a szőnyegre.

